

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Doctrinae Saxonicarvm Ecclesiarvm, Scripta
Anno Domini M. D. LI. Vt Synodo Tridentinae Exhiberetvr**

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1554

VD16 C 4808

De Traditionibvs, Id Est, Ritibvs In Ecclesia Institvtis, Avtoritate Hvmana.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35345

les ærumnas petentibus mitigaturum esse, iuxta illud: *Inuoca me in die tribulationis, & ego eripiam te.*

Fiunt & funera honesta cōgregatione, & p̄ijs commonefactionibus, & canticis.

DE TRADITIONIBVS, ID EST, RITIBVS IN ECCLESIA INSTITVTIS, AVTORITATE HVMANA.

Natura rationalis ordinem intelligit, & intellectus ordinis non obscurum testimonium est de Deo, nec uiuere homines sine aliqua distinctione temporum, locorum, operarum, quietis possunt, sicuti in familijs uidemus oportere distincta esse tempora laborum, quietis, cibi, somni, & optima quæq; natura, in tota uita maxime est amans ordinis. Ac iubet Paulus omnia in Ecclesia fieri decore & ordine.

Fuit igitur semper, inde usq; ab initio generis humani, ordo aliquis publicorū congressuum: fuit aliqua temporum & aliorum quorundam rituum distinctio, haud dubiè plena grauitatis & elegantia, apud illa excellentia lumina generis humani,

mani, quando in eodem horto aut tugurio confederunt Sem, Abraham, Isaac, & horum familiæ: & audita concione Sem, de uero Deo, de filio Dei, de distinctione Ecclesiæ, & aliarũ gentium, postea simul fecerunt inuocationem.

Quanquam igitur esse ritus aliquos honestos ordinis causa oportet, tamen homines proni ad superstitionem facile deprauant hos ritus, affingunt tales obseruationes esse merita remissionis peccatorũ, & iusticiam coram Deo: uertunt signa in numina, sicut multi statuis tribuerunt numen, & multi uel superstitione uel tyrannide cumulant ritus: ut superstitione in Ecclesia auxit ritus satisfactionum, ut nominant. Nabuchodonosor, Antiochus, quia iudicant consensum in religione professe ad regni concordiam & tranquillitatem, cultus instituunt, quos pariter a subditis obseruari uolunt.

Ibi non superstitione, sed tyrannide nouæ leges & noua numina proposita sunt. Hæc ita fieri in genere humano, turbari & mutari ueras & falsas religiones uidemus, & causas miramur, cur non

stanter perseverent homines in ueritate à Deo monstrata.

Sed uox diuina affirmat, à diabolis impelli homines, ut à Deo deficient: & natura hominum cœca, curiosa, leuis, amat ludos uariarum opinionum.

Aduersus hæc magna mala, præmunit & confirmat Ecclesiam Deus: & certam doctrinam tradit, quæ quidem comprehensa est in libris Prophetarum, & Apostolorum, & Symbolis. Quare necesse est considerare, quales sint leges seu ritus, & unde sint.

Est igitur **PRIMA** Regula: Nulli creaturæ, non angelis, non hominibus, non regibus, non Episcopis licet condere leges, aut ritus pugnantes cum uerbo Dei. Ut horribiliter peccauit Rex Babilonicus, quanquam excellens sapientia & uirtute, iubens adorari statuum. Et peccant omnes homines, qui talibus edictis aut legibus obtemperant: sicut Heua peccabat, discedens à mandato diuino propter diaboli mendacium. Sed uniuersaliter Regula seruanda est: Oportet Deo magis obedire, quàm hominibus.

Actor. 5

Talia

Talia sunt edicta, quæ præcipiunt inuocari homines mortuos, aut amplecti falsam doctrinam, aut obseruare impios cultus. De his omnibus tenenda est regula primi præcepti: Fugite idola. Talis est 1. Cor. 10 & lex de cœlibatu sacerdotum, quem pluri sine peccato obseruare non possunt. Etsi aut scimus, quid de legum mutationibus uiri politici iudicent, tamen Deus sic ordinauit obedientiam, ut uelit nos cum ipso copulatos esse, & congruere cum sua sapientia & iusticia: unde sunt hæ regulæ immotæ & æternæ: Non habebis Deos Exo. 20 alienos. Item: Oportet Deo magis obedire, quàm hominibus. Item: Si quis aliud Actor. 5 Euangelium docet, anathema sit. Gal. 1

SECUNDA Regula: Cum usitatum sit, superstitiones addere operibus, quæ alioqui suo genere erant indifferentia, ut non uesci carnibus, necesse est superstitiones & errores qui adduntur taxare, & in usu libertatis modestè ostendi possunt doctrinæ exempla.

Est autem error non obscurus, quem stultitia multorum docentium, & populi plerunque addit, quod docent & existimant,

H 4 mant,

mant, ieiunia & similia opera mereri remissionem peccatorum, tum culpæ tum poenæ: ut & Thomas scribit de satisfactionibus, & plurimi sic loquuntur.

Hæc Pharisaica imaginatio facile capit animos, & obscurat lucem doctrinæ de beneficijs Christi proprijs, & de gratuita remissione, & de fide. Cum enim putant homines mereri se remissionem peccatorum, his suis ritibus, transferunt honorem debitum Christo, in hos ritus, & aliquantisper inani fiducia tument. Postea tamen in ueris doloribus ruunt in dubitationes, quæ sunt eis exitio. Et per sese magnum peccatū est, non nosse beneficia filij Dei.

Propter hanc causam Paulus tam acriter dimicat de abrogatione circumcisionis, & aliarum cæremoniarum legis Moisaicæ, ne uera agnitio Mediatoris extingueretur, si existimarent homines se mereri remissionem peccatorum, & iustos esse hac obseruatione legis & cæremoniarum Mosis, sicut Pharisaei contendebant. Et sæpe monet Paulus, ut caueamus, ne nouis cæremonijs humanis lux Euangelij obscuretur.

Secundus

Secundus error minus conspicuus est, sed tamen perniciosus. Postquam uident aliqui, non posse defendi hunc Pharisæicum errorem, delabuntur huc: Etsi, inquit, non merentur hæ cæremoniæ remissionem peccatorum, tamen, quia sunt bona opera & cultus Dei, defenduntur hæ traditiones: ut in lege Mosi Nazaræorum abstinentia, etsi non merebatur remissionem peccatorum, tamen Deo placebat, & erat cultus Deo gratus.

Hoc fucō recens quidam pingere traditiones didicerunt, qui tamen non de his medijs rebus dimicant, sed alios tetros errores & opinionem de potestate Episcoporum stabilire conantur.

Necesse est autem, pios hic cauere doctrinæ insidias. Magnus error in hoc ipso fucō inest, Non rectè citatur exemplum ex Mose. Longè differunt opera à Deo instituta & ordinata, ab operibus non mandatis & non ordinatis à Deo, sed tantum consilio humano excogitatis. Erant cultus Dei opera in lege Dei ordinata, etsi remissionem peccatorū non merebantur. At ἐβελοθησκειαι excogitatae ab hominibus

nibus sine mandato Dei, nec fuerunt, nec sunt cultus Dei. Nequaquã probat Deus hanc audaciam hominũ, quæ tamen semper usitata fuit, fingendi cultus, id est, opera, quorum finis immediatus sit, ut Deus per ea honore afficiatur. Ideo exclamat uox diuina: Frustra colunt me mandatis hominũ. Et passim in Prophetis & apud Paulum taxatur hæc audacia.

Mat. 25

Eze. 20

Psal. 118

Num. 15

Sed ueri cultus sunt opera à Deo mandata, quæ fiunt in agnitione & fiducia mediatoris, hoc fine, ut Deo præstetur obedientia, & profiteamur hunc uerè esse Deum, quem sic colimus. Ita Ezech. 20. reuocat nos ad præcepta diuina, inquit: In præceptis patrum uestrorum nolite incedere, sed in præceptis meis ambulate. Et sæpe repetitæ sunt hæc conciones. Et in Psal. Lucerna pedibus meis uerbum tuum. Et in Nume. cap. 15. Non sequantur cogitationes suas.

Tertius error est: Hypocritæ fingunt talia opera perfectiones esse, ut monachi sua uota plena uanitatis anteferunt uitæ politicæ, & œconomicæ: cum Deus mirando consilio sic consociauerit genus huma-

humanum, & in his laboribus & periculis uelit conspici fidem, inuocationem, confessionem, mutuam beneficentiam, tolerantiam, & alias uirtutes.

Quartus error est opinio necessitatis, ut scribunt quidam, Ieiunium quadragesimæ necessarium est: alia arbitraria sunt.

Nec tantum carnificina est conscientia, iudicare non esse Christianum, non esse membrum Ecclesiæ Dei, comedentem carnes die sexta, aut non seruantem ieiunium quadragesimæ. Sed error est obsecrans res maximas, doctrinam de iusticia Euangelij, & de Ecclesia, qualis sit, & quomodo discernenda sint membra Ecclesiæ, non cibo & potu, sed fide, inuocatione, & ceteris uirtutibus. Ac contra opinionem necessitatis expresse dicitur Coloss. 2. Nemo uos iudicet in cibo & potu. *Colos. 2*
Et Galat. 5. In libertate qua Christus uos liberauit, stete, nec rursus iugo seruitutis implicemini. *Galat. 5* Et opinio necessitatis magnas discordias semper peperit: ut olim contentiones fuerunt de die Paschatos, de fermento, & nunc similes contentiones multæ exortæ sunt.

Quintus

Quintus error. Accedit ad priores opiniones, & hic error, quòd Episcopi sibi sumunt potestatem instituendi novos cultus, & obligandi conscientias, ut Gregorius constituit, ut mariti translati ad ordinem presbyterorum, relinquerent consuetudinem coniugum, & constitutio de confessione præcipit enumerationem, & decreta facta sunt de discrimine ciborum & ieiunio &c.

De talibus traditionibus etiam libri extant recentes pleni labyrinthorum, in quibus scribitur, Peccata mortalia esse, uiolationes talium rituum, etiam extra casum scandali. Gerson quæsiuit ἐπιτελέας: sed uera consolatio est uox Euangelij, quæ uult hunc intellectum libertatis in Ecclesia notum esse & conseruari, uidelicet remotis illis erroribus, de quibus dictum est.

Ritus humanos honestos, ordinis causa factos, seruari posse sine opinione meriti, cultuum & necessitatis, ut supra dictum est ex Coloss. Nemo uos iudicet in cibo aut potu &c. Et Petrus inquit: Quid tentatis Deum, imponentes iugum ceruicibus

Colos. 2

Acto. 15

cibus discipulorum, quod neque patres ue-
stri, neque nos portare potuimus?

TERTIA Regula: Remotis erro-
ribus illis, de quibus doceri Ecclesiam ne-
cesse est, postea ritus aliquos honestos, bo-
ni ordinis causa factos, & seruamus, &
seruandos esse docemus: ut sine ordine
homines uiuere non possunt. Et Paulus *i. Cor. 14*
inquit: Omnia decore & ordine fiant.

Et extat Athanasij dictum: Vtiles sunt
ceremoniae, sed cum cognitione ueritatis &
mediocritate. Hanc uocem apparet oppo-
sitam esse superstitioni, quae tunc quoque au-
gebat caeremonias, & obscurabat uerita-
tem, & onerabat conscientias & Ecclesias.

Agimus autem gratias Deo, aeterno pa-
tri Domini nostri IESU Christi, qui
propter filium, & per eum, aeternam Ec-
clesiam colligit, quod inde usque ab initio
generis humani conseruauit publicum
ministerium Euangelij, & honestos con-
gressus, qui ipse etiam distinxit quaedam
tempora: & oramus eum, ut deinceps ser-
uet & regat Ecclesiam.

Et studiose docemus, ut omnes adiu-
uent conseruationem publici ministerij,
& ui-

& uitent scandala & dissipationes, ut suo loco copiosius dicitur.

DE VITA MONASTICA.

OMittimus longiorem commemorationem de ueteribus historijs eorum qui uel in solitudinem secesserunt, ut Antonius: uel collegia similia scholis instituerunt, extra ciuitatum frequentiam, ut Basilus. Aliæ enim alijs causæ fuerunt secedendi. De præsentibus monachis iam loquamur, qui minimè sunt in solitudine. Collegia sunt hominum, uel doctorum, uel indoctorum, in media luce & frequentia commodius uiuentium, quàm uiuunt alij homines. Habent uoluptates quas expetunt, alij alias. Et multò plus ocij, quàm cæteri homines in uita politica & œconomica.

Ne ipsi quidem iam illa ridicula encomia de perfectione, & de uita contemplatiua ad se transferunt, ut olim aliqui fecerunt. Et cum magna sit dissimilitudo hominum in illis sodalicjs, non uolumus concionari malis, qui propter culinas & licentiam illas latebras amant: sed sanabiles